

ЗАЦВЯРДЖАЮ
Міністр адукацыі
Рэспублікі Беларусь
_____ А. І. Іванец

«15» ліпеня 2025 г.

**Інструктыўна-метадычнае пісьмо
«Асаблівасці арганізацыі сацыяльнай, выхаваўчай і ідэалагічнай
работы ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі ў 2025/2026
навучальным годзе»**

I. АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЖЭННІ

II. НАВУКОВА-МЕТАДЫЧНАЕ ЗАБЕСПЯЧЭННЕ ВЫХАВАЎЧАЙ РАБОТЫ

III. АДЗІНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ПАРАДКУ АРГАНІЗАЦЫІ І ПРАВЯДЗЕННЯ ІДЭАЛАГІчнай РАБОТЫ З ПРАЦОЎНЫМ КАЛЕКТЫВАМ

IV. ЗМЕСТ АСНОЎНЫХ НАПРАМКАЎ ВЫХАВАЎЧАЙ РАБОТЫ З ВУЧНЯМІ ВА ЎСТАНОВАХ АГУЛЬНАЙ СЯРЭДНЯЙ АДУКАЦЫІ ў 2025/2026 НАВУЧАЛЬНЫМ ГОДЗЕ

4.1. *Ідэалагічнае, грамадзянскае і патрыятычнае выхаванне*

4.2. *Сямейнае выхаванне. Узаемадзеянне з сем'ямі вучняў*

4.3. *Працоўнае выхаванне. Прафарыентацыйная работа*

4.4. *Фарміраванне навыкаў здаровага ладу жыцця і выхаванне*

культуры бяспекі жыццядзейнасці

4.5. *Фарміраванне прававой і інфармацыйнай культуры*

4.6. *Духоўна-маральнае выхаванне*

4.7. *Эканамічнае выхаванне*

4.8. *Фарміраванне ў вучняў беражлівых адносін да навакольнага*

асяроддзя і прыродакарыстання

4.9. *Сацыяльна-педагагічная падтрымка і аказанне псіхалагічнай дапамогі*

4.10. *Прафілактыка злачынстваў і правапарушэнняў*

V. ДАДАТКІ

Дадатак 1. *Цыклаграма мерапрыемстваў па ідэалагічнай рабоце з працоўным калектывам на 2025/2026 навучальны год*

Дадатак 2. *Каляндар дзяржаўных свят, святочных дзён, памятных і святочных дат*

Дадатак 3. *Цыклаграма мерапрыемстваў выхаваўчай накіраванасці з вучнямі ўстаноў адукацыі, якія рэалізуюць адукацыйныя праграмы агульнай сярэдняй адукацыі, на 2025/2026 навучальны год*

Дадатак 4. Метадычныя рэкамендацыі па арганізацыі экскурсій для вучняў I–XI класаў устаноў адукацыі, якія рэалізуюць адукацыйныя праграмы агульнай сярэдняй адукацыі, у рамках арганізацыі адукацыйнага працэсу, у тым ліку ў шосты школьны дзень

Дадатак 5. Вядзенне праграмна-плануючай дакументацыі выхавання

Дадатак 6. Пералік нарматыўных дакументаў для арганізацыі дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі

1. АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЖЭННІ

Інструкцыйна-метадычнае пісьмо па арганізацыі ідэалагічнай і выхаваўчай работы ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі (далей – УАСА) накіравана на ўдасканаленне падыходаў да планавання, арганізацыі і рэалізацыі ідэалагічнай і выхаваўчай работы.

Арганізацыя ідэалагічнай і выхаваўчай работы ва УАСА ў 2025/2026 навучальным годзе павінна ажыццяўляцца ў поўнай адпаведнасці з Кодэксам Рэспублікі Беларусь аб адукацыі, Дырэктывай Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь «Аб рэалізацыі асноў ідэалогіі беларускай дзяржавы» ад 09.04.2025 г. № 12, Канцэпцыяй бесперапыннага выхавання дзяцей і вучнёўскай моладзі ў Рэспубліцы Беларусь, Праграмай бесперапыннага выхавання дзяцей і вучнёўскай моладзі на 2021–2025 гады.

Звяртаем увагу, што пасля зацвярджэння Праграмы бесперапыннага выхавання дзяцей і вучнёўскай моладзі на 2026–2030 гады ў праграмы выхаваўчай работы УАСА неабходна будзе ўнесці адпаведныя змены.

Планаванне ідэалагічнай і выхаваўчай работы ва УАСА неабходна ажыццяўляць з улікам:

цыклаграмы мерапрыемстваў па ідэалагічнай рабоце з працоўным калектывам на 2025/2026 навучальны год (дадатак 1);

календара дзяржаўных свят, святочных дзён, памятных і святочных дат (дадатак 2);

цыклаграмы мерапрыемстваў выхаваўчай накіраванасці з вучнямі ўстаноў адукацыі, якія рэалізуюць адукацыйныя праграмы агульнай сярэдняй адукацыі, на 2025/2026 навучальны год (дадатак 3);

метадычных рэкамендацый па арганізацыі экскурсій для вучняў I–XI класаў устаноў адукацыі, якія рэалізуюць адукацыйныя праграмы агульнай сярэдняй адукацыі, у рамках арганізацыі адукацыйнага працэсу, у тым ліку ў шосты школьны дзень (дадатак 4).

У 2025/2026 навучальным годзе УАСА неабходна:

працягнуць работу па асноўных напрамках выхавання;

забяспечыць выкананне правіл бяспечных паводзін і арганізацыю бяспечных умоў для вучняў, іх бацькоў (законных прадстаўнікоў), педагогічных работнікаў;

забяспечыць безумоўнае выкананне пастановаў калегіі Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь: ад 16.04.2025 № 7 «Уцягванне моладзі ў дзейнасць грамадскага аб'яднання “Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі”»: ад праектаў да сістэмы і якасці работы»; ад 10.05.2024 № 7.1 «Аб дзейнасці ўстаноў адукацыі па прафілактыцы суіцыдаў»; ад 10.05.2024 № 7.2 «Аб стане работы па супрацьдзеянні незаконнаму абароту наркатыкаў»; ад 17.06.2025 № 11 «Аб дзейнасці ўстаноў адукацыі па прафілактыцы безнагляднасці і правапарушэнняў непаўналетніх»;

актывізаваць узаемадзеянне з грамадскімі аб'яднаннямі па ўкараненні сучасных форм і метадаў работы з педагогічнымі работнікамі і вучнямі;

арганізаваць пастаяннае міжведамаснае ўзаемадзеянне УАСА з установамі культуры, органамі ўнутраных спраў, структурамі Міністэрства па надзвычайных сітуацыях, Міністэрства абароны, Міністэрства аховы здароўя, Дзяржаўнага пагранічнага камітэта і іншымі дзяржаўнымі структурамі;

забяспечыць якаснае змястоўнае напаўненне шостага школьнага дня з улікам тэматычных субот;

забяспечыць максімальнае далучэнне вучняў да грамадска-карыснай дзейнасці, мерапрыемстваў ідэалагічнага і выхаваўчага характару;

працягнуць работу па папулярызацыі сярод вучняў інфармацыйных рэсурсаў канструктыўнай накіраванасці («ПАТРИОТ.ВУ», «Моладзь Беларусі», «Беларуская рэспубліканская піянерская арганізацыя», «Дзіцячы прававы сайт», Moladz.by і г. д.).

Звяртаем увагу на недапушчальнасць неабгрунтаванай падрыхтоўкі планаў і справаздач па розных напрамках выхаваўчай і прафілактычнай работы, у тым ліку ў рамках рэспубліканскіх акцый, месячнікаў, мерапрыемстваў. Педагогічныя работнікі павінны прадстаўляць справаздачы аб сваёй рабоце толькі двойчы на год: да 30 студзеня і да 30 чэрвеня бягучага навучальнага года.

У мэтах павышэння эфектыўнасці ўзаемадзеяння ўдзельнікаў адукацыйнага працэсу і выключэння некарэктных паводзін, у тым ліку праяў эмацыйнай агрэсіі, непаважлівага або прадурзятага стаўлення да вучняў, педагогам варта ў сваёй дзейнасці кіравацца Правіламі педагогічных работнікаў (загад Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 10.06.2022 г. № 401).

2. НАВУКОВА-МЕТАДЫЧНАЕ ЗАБЕСПЯЧЭННЕ ВЫХАЎВАЎЧАЙ РАБОТЫ

Пры планаванні і рэалізацыі ідэалагічнай і выхаваўчай работы ва УАСА мэтазгодна выкарыстоўваць навукова-метадычныя рэсурсы:

раздзел «Арганізацыя выхавання» на нацыянальным адукацыйным партале (<https://vospitanie.adu.by>);

раздзел «Метадычнае суправаджэнне выхаваўчай работы» на сайце дзяржаўнай установы адукацыі «Акадэмія адукацыі» (<https://akademy.by/index.php/ru/metodic/metodicheskoe-soprovozhdenie>);

электронныя версіі дапаможнікаў па выхаваўчай рабоце для УАСА, якія атрымалі грыфы «Рэкамендавана навукова-метадычнай установай “Нацыянальны інстытут адукацыі Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь”», «Рэкамендавана дзяржаўнай установай адукацыі “Акадэмія адукацыі”» (<https://vospitanie.adu.by/organizatsiya-vospitaniya/uchebno-metodicheskaya-literatura.html>);

<https://akademy.by/index.php/ru/metodic/metodicheskoe-soprovozhdenie>

(вучэбна-метадычная літаратура);

вучэбныя праграмы факультатыўных заняткаў выхаваўчай накіраванасці, зацверджаныя Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь (<https://vospitanie.adu.by/organizatsiya-vospitaniya/uchebnie-programmi-fakultativnih-zanyatij.htm>);

метадычныя ўказанні па распрацоўцы вучэбна-праграмнай дакументацыі адукацыйнай праграмы дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі (<https://adu.by/ru/homeru/obrazovatelnyj-protsess-2023-2024-uchebnyj-god/dopolnitelnoe-obrazovanie-detej-i-molodezhi?format=html>).

Пры арганізацыі выхаваўчай работы варта выкарыстоўваць матэрыялы навукова-метадычных часопісаў:

«**Веснік адукацыі**» – інфармуе аб нарматыўна-прававым і навукова-метадычным забеспячэнні адукацыйнага працэсу;

«**Выхаванне і дадатковая адукацыя**» – аказвае інфармацыйна-метадычную падтрымку педагогічным работнікам, якія ажыццяўляюць працэс выхавання;

«**Диалог**» – прадстаўляе вынікі актуальных навуковых даследаванняў, тэарэтычныя і прыкладныя аспекты вырашэння сацыяльна-педагогічных і псіхалагічных праблем;

«**Здоровый образ жизни**» – публікуе сцэнарыі фізкультурна-аздараўленчых і спартыўна-масавых мерапрыемстваў, практычныя рэкамендацыі метадыстаў, педагогаў-наватараў, урачэй па прафілактыцы залежнасцей, траўматызму.

Пры арганізацыі грамадзянска-патрыятычнага, ідэалагічнага выхавання вучняў, мерапрыемстваў прафілактычнай накіраванасці неабходна выкарыстоўваць відэаматэрыялы, сфарміраваныя тэлеканалам АНТ (<https://vospitanie.adu.by/component/content/article/aktualnye-praktiki-i-tekhnologii-vospitaniya.html?catid=22&Itemid=101>).

Актуальная інфармацыя аб пераліку навучальных праграм павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў адукацыі размешчана ў

раздзеле «Навучанне» на сайце Акадэміі адукацыі (<https://akademy.by/index.php/ru/obuchenie/povyshenie-kvalifikatsii>).

Звяртаем увагу, першакрыніцай дакладнай і актуальнай прававой інфармацыі з'яўляецца эталонны банк даных прававой інфармацыі Рэспублікі Беларусь, які фарміруецца Нацыянальным цэнтрам заканадаўства і прававой інфармацыі Рэспублікі Беларусь і распаўсюджваецца ў складзе інфармацыйна-пошукавых сістэм «ЭТАЛОН» і «ЭТАЛОН-ONLINE» (далей – ІПС) (etalonline.by). У ІПС функцыянуюць і пастаянна абнаўляюцца наступныя тэматычныя банкі даных (далей – БД): БД «Адукацыя», БД «Правы непаўналетніх», БД «Тэхнічныя нарматыўныя прававыя акты». Усе дакументы, уключаныя ў БД, сістэматызаваны па тэматычных раздзелах. Тэксты нарматыўных прававых актаў знаходзяцца ў актуальным стане.

3. АДЗІНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ПАРАДКУ АРГАНІЗАЦЫІ І ПРАВЯДЗЕННЯ ІДЭАЛАГІЧНАЙ РАБОТЫ З ПРАЦОЎНЫМ КАЛЕКТЫВАМ

Ідэалагічная работа ў працоўных калектывах павінна быць накіравана на падтрымку ўнутранай і знешняй палітыкі Рэспублікі Беларусь, умацаванне спрыяльнага маральна-псіхалагічнага клімату, фарміраванне ў членаў працоўнага калектыву светапогляду, заснаванага на пачуцці патрыятызму, грамадзянскай сталасці, усведамленні прыналежнасці да беларускага народа, прафесійнай і асабістай адказнасці за дасягненне высокіх вынікаў у рабоце.

Арганізацыя ідэалагічнай работы ў працоўных калектывах ускладаецца на кіраўніка ўстановы адукацыі, непасрэдная каардынацыя ідэалагічнай работы – на намесніка кіраўніка па выхаваўчай рабоце.

Пры планаванні ідэалагічнай работы з працоўным калектывам ва УАСА неабходна выкарыстоўваць цыклаграму мерапрыемстваў па ідэалагічнай рабоце з працоўным калектывам на 2025/2026 навучальны год (дадатак 1).

Ва УАСА неабходна:

забяспечыць правядзенне адзіных дзён інфармавання з выкарыстаннем матэрыялаў адзінага інфармацыйнага рэсурсу (тэматычнага БД «Ідэалагічная работа»), размешчанага ў ІПС «ЭТАЛОН-ONLINE»;

арганізаваць рэгулярнае правядзенне кіраўніцтвам УАСА дыялогавых пляцовак, сходаў, круглых сталоў з працоўным калектывам; сустрэч з парламентарыямі і дэпутатамі мясцовых Саветаў дэпутатаў, дэлегатамі Усебеларускага народнага сходу, прадстаўнікамі дзяржаўных органаў і арганізацый, грамадскіх аб'яднанняў, палітычных партый, дзеячамі навукі, культуры і інш.;

арганізаваць прэзентацыю новых выданняў, інфармацыйных матэрыялаў, аўдыявізуальнай і наглядна-выяўленчай прадукцыі па пытаннях рэалізацыі ідэалогіі беларускай дзяржавы;

прыцягваць работнікаў з актыўнай патрыятычнай пазіцыяй да выступленняў па актуальных пытаннях дзяржаўнай палітыкі і ідэалогіі беларускай дзяржавы, аператыўнага абвяржэння ангажыраваных інфармацыйных укідаў, фэйкаў;

прадугледзець правядзенне ўрачыстых мерапрыемстваў (сходаў, канцэртаў, выстаў і інш.), прысвечаных дзяржаўным святам, святочным дням і памятным датам у Рэспубліцы Беларусь, культурна-масавых і спартыўна-аздараўленчых, прафесійных мерапрыемстваў (конкурсаў «Настаўнік года», «Сям'я года УАСА » і інш.);

арганізаваць работу з маладымі спецыялістамі, у тым ліку выкарыстоўваючы практыку інстытута настаўніцтва (пастанова Прэзідыума Савета Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі ад 27.01.2011 № 2 «Тыпавое палажэнне аб настаўніцтве», інфармацыйнае пісьмо Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Рэспублікі Беларусь і Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі ад 11.02.2022 № 4-1-12/684/01-09/23 «Аб інстытуце настаўніцтва»), замацаваўшы настаўніцтва персанальна загадам кіраўніка УАСА;

уклучаць работнікаў у сацыяльна значную дзейнасць (суботнікі, працоўныя акцыі і інш.).

4. ЗМЕСТ АСНОЎНЫХ НАПРАМКАЎ ВЫХАВАЎЧАЙ РАБОТЫ З ВУЧНЯМІ ВА ЎСТАНОВАХ АГУЛЬнай СЯРЭДняй АДУКАЦЫі ў 2025/2026 НАВУЧАЛЬным ГОДзе

4.1. Ідэалагічнае, грамадзянскае і патрыятычнае выхаванне
Ідэалагічнае выхаванне вучняў павінна быць накіравана на засваенне асноў беларускай ідэалогіі, развіццё ў іх здольнасці аб'ектыўна аналізаваць падзеі, якія адбываюцца ў краіне і свеце, фарміраванне імкнення ўдзельнічаць у грамадскім жыцці.

Для гэтага варта працягнуць практыку правядзення:

адзіных урокаў, прысвечаных памятным падзеям, дзяржаўным святам, знамянальным датам у гісторыі Рэспублікі Беларусь: Дзень ведаў (1 верасня), Дзень народнага адзінства (17 верасня), Дзень Канстытуцыі (15 сакавіка), 83-я гадавіна трагедыі ў Хатыні (22 сакавіка), Дзень яднання народаў Беларусі і Расіі (2 красавіка), Дзень Перамогі (9 мая), Дзень сям'і (15 мая). Для канструявання сцэнарыя адзінага ўрока варта выкарыстоўваць інфармацыйна-метадычныя матэрыялы, размешчаныя ў раздзеле нацыянальнага адукацыйнага партала «Бібліятэка адзіных урокаў» (<https://vospitanie.adu.by/organizatsiya-vospitaniya/edinie-uroki-uroki-pamyati.html>);

мерапрыемстваў па азнаямленню вучняў з выбарчым заканадаўствам Рэспублікі Беларусь (метадычныя матэрыялы і матрыцы адзіных інфармацыйных гадзін па гэтай тэме размешчаны на нацыянальным адукацыйным партале ([https://vosпитanie.adu.by/ Інфармацыйныя і класныя гадзіны](https://vosпитanie.adu.by/Інфармацыйныя_і_класныя_гадзіны)));

мерапрыемстваў інфармацыйна-адукацыйнага праекта «Школа Актыўнага Грамадзяніна» (чацвёрты тыдзень месяца). Інфармацыйна-метадычныя матэрыялы для рэалізацыі праекта будуць размяшчацца на нацыянальным адукацыйным партале (<https://vosпитanie.adu.by/shkola-aktivnogo-grazhdanina.html>);

тэматычных заняткаў па вучэбнай праграме для вучняў II–XI класаў «Я. Мая сям’я. Мая Радзіма» (трэці тыдзень месяца). Інфармацыйна-метадычныя матэрыялы для правядзення тэматычных заняткаў размешчаны на нацыянальным адукацыйным партале (<https://vosпитanie.adu.by/component/content/article/tematicheskie-zanyatiya-dlya-uchashchikhsya-ii-xi-klassov-ya-moya-semya-moya-rodina.html?catid=41&Itemid=101>);

інфармацыйных гадзін па вывучэнні пытанняў генацыду беларускага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны (штомесця). Пры вывучэнні пытанняў генацыду неабходна выкарыстоўваць вучэбныя дапаможнікі «Генацыд беларускага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны» для навучэнцаў I–IV, V–IX, X–XI класаў (складальнікі: В. В. Талкачоў, В. А. Фіневіч, В. В. Таратынка [і інш.]. – Мінск : Адукацыя і выхаванне, 2023). Дадзеныя вучэбныя дапаможнікі размешчаны на нацыянальным адукацыйным партале (<https://www.adu.by/ru/pedagogam/rassledovanie-ugolovnogo-dela-o-genotside.html>). Звяртаем увагу на неабходнасць выкарыстання пры правядзенні выхаваўчых мерапрыемстваў па дадзенай тэме актуальнай інфармацыі, размешчанай на афіцыйным сайце Генеральнай пракуратуры (<https://prokuratura.gov.by/ru/activity/rassledovanie-ugolovnogo-dela-o-genotside>). У рамках інфармацыйных гадзін па дадзенай тэме рэкамендуецца арганізаваць прагляд і абмеркаванне вучнямі дакументальных фільмаў «Лагеры смерці», «Спаленыя вёскі» (вытворчасць кінастудыі «Беларусьфільм», 2025).

У 2025/2026 навучальным годзе неабходна працягнуць работу па фарміраванні паважлівага стаўлення вучняў да дзяржаўных сімвалаў Рэспублікі Беларусь. З гэтай мэтай неабходна:

забяспечыць правядзенне ўрачыстых мерапрыемстваў, лінеек з узняццем (вынасам) Дзяржаўнага сцяга Рэспублікі Беларусь, выкананнем Дзяржаўнага гімна Рэспублікі Беларусь (загад Міністра адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 25.05.2022 № 368 «Аб удасканаленні работы па патрыятычным выхаванні»);

укараніць у практыку работы УАСА правядзенне лінеек дзяжурнага класа з выкананнем Дзяржаўнага гімна Рэспублікі Беларусь;

ажыццяўляць пастаянны кантроль за станам куткоў дзяржаўнай сімволікі ва ўстановах адукацыі.

Пры арганізацыі ўзаемадзеяння з ГА «БРСМ» і ГА «БРПА» варта арыентавацца на цыклаграму мерапрыемстваў выхаваўчай накіраванасці на 2025/2026 навучальны год (дадатак 3). З інфармацыяй аб мерапрыемствах, якія праводзяцца грамадскімі аб'яднаннямі, можна азнаёміцца на афіцыйных сайтах: «Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі» (<https://brsm.by>), «Беларуская рэспубліканская піянерская арганізацыя» (<https://brpo.by>). Метадычныя рэкамендацыі па арганізацыі ўзаемадзеяння УАСА з ГА «БРСМ» і ГА «БРПА» размешчаны на нацыянальным адукацыйным партале (<https://vosпитание.adu.by/pedagogu-organizatoru.html>).

У 2025 годзе Рэспубліка Беларусь адзначае 80-ю гадавіну Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне. Памяць пра Вялікую Перамогу – частка нацыянальнай ідэі беларусаў, таму ў 2025/2026 навучальным годзе ва УАСА варта працягнуць работу:

па інфармаванні вучняў аб трагедыі і подзвігу беларускага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны. З гэтай мэтай неабходна праводзіць класныя і інфармацыйныя гадзіны, арганізоўваць прагляд мастацкіх і хроніка-дакументальных кіна- і відэафільмаў аб Вялікай Айчыннай вайне з наступным абмеркаваннем. Пры арганізацыі дадзенай работы неабходна выкарыстоўваць метадычныя матэрыялы Рэспубліканскага культурна-патрыятычнага кінамарафону «Глядзі і памятай» (<https://adu.by/images/2021/04/Kinomarafon-2021.pdf>);

па доглядзе і добраўпарадкаванні мемарыялаў, помнікаў і воінскіх пахаванняў;

па ўдзелу вучняў у мерапрыемствах, прадстаўленых у Пlane падрыхтоўкі і правядзення мерапрыемстваў па святкаванні 80-й гадавіны вызвалення Рэспублікі Беларусь ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў і Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне; якія праводзяцца ў рамках рэспубліканскай героіка-патрыятычнай акцыі «Вялікай Перамозе – 80!» (<https://rcek.by/respublikanskaya-geroiko-patrioticheskaya-aktsiya-velikoj-pobede-80>); у штогадовых патрыятычных акцыях «Кветкі Вялікай Перамогі», «Беларусь памятае».

Пры арганізацыі работы па ваенна-патрыятычным выхаванні навучэнцаў варта забяспечыць узаемадзеянне са структурамі і падведамнымі арганізацыямі Міністэрстваў абароны, унутраных спраў, па надзвычайных сітуацыях, культуры, Дзяржпагранкамітэта, ДТСААФа, ваеннымі ветэранскімі арганізацыямі; рэсурснымі цэнтрамі, ваенна-патрыятычнымі клубамі, іншымі зацікаўленымі. Пытанні ўзаемадзеяння

павінны быць узгоднены да пачатку навучальнага года, а адпаведныя сумесныя мерапрыемствы ўнесены ў план выхаваўчай работы ўстановы адукацыі, план работы кіраўніка па ваенна-патрыятычным выхаванні (далей – кіраўнік ВПВ) на навучальны год.

Важным элементам ваенна-патрыятычнага выхавання з'яўляецца дзейнасць сцяганосных груп. Работу па падрыхтоўцы сцяганосных груп ва УАСА неабходна працягнуць у адпаведнасці з інструкцыйна-метадычным пісьмом «Аб арганізацыі дзейнасці сцяганосных груп ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі» (<https://vosпитание.adu.by/images/2023/11/imp-znamennaya-gruppa.pdf>).

У мэтах развіцця ў вучняў цікавасці да гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі, фарміравання пачуцця любові і прыхільнасці да малой радзімы ўстановам адукацыі варта:

стварыць музейныя экспазіцыі, прысвечаныя героям Беларусі;

арганізаваць наведванне вучнямі музеяў кожную апошнюю сераду месяца (адзіны дзень бясплатнага наведвання музеяў вучнямі);

прыняць удзел:

у рэспубліканскім конкурсе на прызы Рэспубліканскага савета па гістарычнай палітыцы пры Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь «Адкрываем Беларусь» (<https://adu.by/images/2024/04/polozhenie-otkryvaem-Belarus.pdf>);

у акцыях і мерапрыемствах грамадзянска-патрыятычнай і краязнаўчай накіраванасці ў адпаведнасці з Праграмай бесперапыннага выхавання дзяцей і вучнёўскай моладзі на 2021–2025 гады;

у мерапрыемствах, прысвечаных памятным падзеям, знамянальным датам у гісторыі свайго рэгіёна, населенага пункта.

Самую пільную ўвагу ў новым навучальным годзе неабходна надаць развіццю адукацыйнага турызму (дадатак 4).

4.2. Сямейнае выхаванне. Узаемадзеянне з сем'ямі вучняў

У 2025/2026 навучальным годзе неабходна працягваць работу па фарміраванні ў вучняў традыцыйных сямейных каштоўнасцей, гатоўнасці да сямейнага жыцця, адказных адносін да шлюбу, сям'і, каштоўнасных адносін да мацярынства і бацькоўства.

Пры арганізацыі тэматычных круглых сталоў, дыскусій, гутарак мэтазгодна запрашаць прадстаўнікоў сферы аховы здароўя, Беларускай праваслаўнай царквы, іншых спецыялістаў па пытаннях сямейнага выхавання.

Пры арганізацыі работы па сямейным выхаванні рэкамендуецца выкарыстоўваць матэрыялы дапаможнікаў, размешчаных на нацыянальным адукацыйным партале (<https://vosпитание.adu.by/organizatsiya-vospitaniya/uchebno-metodicheskaya-literatura.html>).

У 2025/2026 навучальным годзе ва ўсіх УАСА павінна быць працягнута рэалізацыя рэспубліканскага праекта «Бацькоўскі ўніверсітэт» (у адпаведнасці з інструкцыйна-метадычным пісьмом «Аб рэалізацыі ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі рэспубліканскага праекта “Бацькоўскі ўніверсітэт”» (<https://vospitanie.adu.by/roditelskij-universitet.html>)).

Пры рэалізацыі праекта неабходна арыентавацца на «Прыкладную праграму бацькоўскага ўніверсітэта» (<https://www.adu.by/images/2021/12/primernaja-programma-roditelskogo-universiteta.pdf>). Для эфектыўнай рэалізацыі праекта неабходна:

даводзіць да пачатку навучальнага года план мерапрыемстваў да ведама педагогаў, якія выконваюць абавязкі класных кіраўнікоў, педагога-псіхолага і педагога сацыяльнага, бацькоў вучняў;

праводзіць мерапрыемствы праекта ў працоўныя дні (вячэрні час) альбо ў шосты школьны дзень па дамоўленасці з бацькамі вучняў;

выкарыстоўваць аптымальны фармат правядзення мерапрыемстваў праекта – заняткі з бацькамі аднаго класа, якія дазваляюць арганізаваць пазітыўную рабочую абстаноўку і актывізаваць бацькоў-удзельнікаў;

стварыць і пастаянна актуалізаваць на сайтах устаноў адукацыі ўкладку (раздзел) «Бацькоўскі ўніверсітэт», якая змяшчае інфармацыю аб тэматыцы, форме арганізацыі, часе правядзення мерапрыемстваў праекта, памяткі, буклеты, флаеры па тэмах заняткаў і інш.;

уключаць пытанні рэалізацыі рэспубліканскага праекта ў сістэму самакантролю;

выкарыстоўваць для правядзення заняткаў:

інтэрнэт-рэсурсы «Бацькоўскі ўніверсітэт» на сайце БДПУ імя Максіма Танка (<https://roduniversitet.bspu.by>);

матэрыялы раздзела «Бацькоўскі ўніверсітэт» на нацыянальным адукацыйным партале (<https://vospitanie.adu.by/roditelskij-universitet.html>);

дапаможнікі для педагогаў серыі «Бацькоўскі ўніверсітэт», размешчаныя на нацыянальным адукацыйным партале (<https://vospitanie.adu.by/roditelskij-universitet/uchebno-metodicheskaya-literatura.html>).

Дадатковыя справаздачы аб рэалізацыі праекта «Бацькоўскі ўніверсітэт» з боку класных кіраўнікоў, педагогаў-псіхолагаў, кіраўнікоў па ваенна-патрыятычным выхаванні, педагогаў сацыяльных або іншых спецыялістаў не патрабуюцца.

Вядучая роля ў фарміраванні ў вучняў сямейна-шлюбных каштоўнасцей, выхаванні будучага сем’яніна належыць педагогічным работнікам, якія выконваюць функцыі класнага кіраўніка, пры актыўным узаемадзеянні з педагогам-псіхолагам і педагогам сацыяльным установы адукацыі.

Пры арганізацыі ва ўстанове адукацыі выхаваўчых мерапрыемстваў па сямейнай праблематыцы варта ўлічваць узроставыя асаблівасці вучняў, выкарыстоўваць пры арганізацыі работы практычныя рэкамендацыі па фарміраванні сямейна-шлюбных каштоўнасцей у дзяцей, у тым ліку дзяцей-сірот, дзяцей, якія засталіся без апекі бацькоў, моладзі размешчаны на нацыянальным адукацыйным партале (<https://vosпитание.adu.by/organizatsiya-vospitaniya/podgotovka-k-semejnoj-zhizni.html>).

У 2025/2026 годзе неабходна пашырыць ахоп вучняў IX–XI класаў факультатыўнымі заняткамі «Асновы сямейнага жыцця».

Звяртаем увагу на неабходнасць уліку ў рабоце з сем'ямі вучняў пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 30.12.2024 № 1055 «Аб прызнанні дзяцей, якія знаходзяцца ў сацыяльна небяспечным становішчы і маюць патрэбу ў дзяржаўнай абароне», Метадычных рэкамендацый па міжведамасным узаемадзеянні дзяржаўных органаў і іншых арганізацый па рабоце з сем'ямі, у якіх дзеці знаходзяцца ў сацыяльна небяспечным становішчы і маюць патрэбу ў дзяржаўнай абароне, зацверджаных 05.05.2025 намеснікам Міністра адукацыі Рэспублікі Беларусь К. А. Пятруцкай.

4.3. Працоўнае выхаванне. Прафарыентацыйная работа

Працоўнае выхаванне ва УАСА павінна быць накіравана на фарміраванне ў вучняў каштоўнасцей адносінаў да працы, працоўных навыкаў, гатоўнасці і матывацыі да працоўнай дзейнасці.

2025 год аб'яўлены годам добраўпарадкавання. У адпаведнасці з Галіновым планам мерапрыемстваў Міністэрства адукацыі па правядзенні ў 2025 годзе года добраўпарадкавання, зацверджаным загадам Міністра адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 19.03.2025 № 106, праводзіцца рэспубліканскі агляд-конкурс устаноў адукацыі, якія рэалізуюць адукацыйныя праграмы дашкольнай, агульнай сярэдняй, спецыяльнай адукацыі. Палажэнне аб конкурсе размешчана на нацыянальным адукацыйным партале (<https://adu.by/ru/component/content/article/respublikanskij-smotr-konkurs-uchrezhdenij-doshkolnogo-obshchego-srednego-i-spetsialnogo-obrazovaniya-k-godu-blagoustrojstva.html?catid=557&Itemid=101>).

Звяртаем увагу, што ў 2025 годзе Міністэрствам адукацыі зацверджаны Метадычныя рэкамендацыі па працоўным выхаванні (<https://edu.gov.by/molodezhnaya-politika/glavnoe-upravlenie-vospitatelnoy-raboty-i-molodezhnoy-politiki>). Дакумент вызначае механізм замацавання ўстаноў адукацыі за арганізацыямі аграпрамысловага комплексу (далей – АПК) і формы ўзаемадзеяння, сярод якіх азнаямленне вучняў з вытворчымі працэсамі арганізацый АПК, правядзенне летняй працоўнай практыкі з элементамі прафесійнага навучання, запрашэнне спецыялістаў

АПК ва ўстановы адукацыі для правядзення тэматычных класных гадзін, прафарыентацыйных мерапрыемстваў. Метадычныя рэкамендацыі могуць быць адаптаваны з улікам асаблівасцей рэгіёна, узроўню адукацыі і профілю ўстановы адукацыі.

З мэтай фарміравання ў вучняў усвядомленага выбару прафесіі і ўстановы адукацыі для далейшага навучання варта працягнуць працу па арганізацыі часовай працоўнай занятасці вучняў і моладзі ў вольны ад вучобы час, у тым ліку ў студэнцкіх атрадах; актывізаваць наведванне вучнямі прафарыентацыйных мерапрыемстваў «Вучань на дзень», «ПрафКанікулы», дзён адчыненых дзвярэй, рэспубліканскай выставы «Адукацыя і кар’ера» і інш.

Мерапрыемствы прафарыентацыйнага характару павінны быць накіраваны на павышэнне папулярнасці, растлумачэнне сацыяльнай значнасці рабочых прафесій, спецыяльнасцей, павышэнне іміджу прафесійнай адукацыі ў грамадстве.

У мэтах ацэнкі прафесійных схільнасцей і пераваг кожнага вучня, вызначэння яго будучай сферы прафесійнай дзейнасці і прыняцця ўсвядомленага рашэння аб выбары прафесіі варта арганізаваць прафарыентацыйнае тэсціраванне з выкарыстаннем анлайн-платформы «ПрофиТест» (<http://profitest.ripo.by/public/main>).

Для інфармавання будучых абітурыентаў аб прафесіях і ўмовах паступлення варта выкарыстоўваць даведчны рэсурс для тых, хто паступае, – Абитуриент.by (<https://abiturient.by>); для знаёмства вучняў з грамадзянска-патрыятычнымі, валанцёрскімі, сацыяльна значнымі і культурна-дасугавымі праектамі і мерапрыемствамі для моладзі – сайт Рэспубліканскага маладзёжнага цэнтра (<https://moladz.by>).

Звяртаем увагу, што ва ўсіх УАСА ў трэцюю суботу кожнага месяца варта запланаваць правядзенне дня працоўнага выхавання і прафарыентацыі, у рамках якога арганізаваць тэматычныя сустрэчы з паспяховымі прадстаўнікамі прафесій, сямейных дынастый, пераможцамі конкурсаў прафесійнага майстэрства; арганізаваць выязныя мерапрыемствы на прадпрыемствы, у каледжы, установы вышэйшай адукацыі («Дзень з прадпрыемствам», «Адзін дзень у прафесіі» і г.д.).

4.4. Фарміраванне навыкаў здоровага ладу жыцця і выхаванне культуры бяспекі жыццядзейнасці

У новым навучальным годзе варта працягнуць работу па захаванні і ўмацаванні здароўя, развіцці навыкаў бяспечных і самазахавальных паводзін:

мерапрыемствы па навучанні навыкам бяспечных паводзін падчас дарожнага руху, у надзвычайных сітуацыях сумесна з супрацоўнікамі МНС, АСВОД (рэспубліканскія прафілактычныя акцыі «Бяспека – у кожны дом!», «Дзень бяспекі. Увага ўсім!» і інш.);

спартыўна-масавыя і фізкультурна-аздараўленчыя мерапрыемствы: «Тыдзень спорту і здароўя», «Вас выклікае Спартландыя!», «Снежны снайпер», рэспубліканская спартакіяда па зімовым і летнім мнагаборстве сярод моладзі дапрызыўнага і прызыўнога ўзросту «Абаронца Айчыны», спартакіяда вучняў па тэхнічных відах спорту «ТэхнаСпорт», турысцкія злёты вучняў, штомесячныя Дні здароўя (другая субота месяца);

мерапрыемствы, накіраваныя на фарміраванне антынаркатычнага бар'ера, прафілактыку ўжывання псіхаактыўных рэчываў і курільных сумесяў; прафілактыку тытунекурэння;

мерапрыемствы па прафілактыцы інтэрнэт-залежнасці, залежнасці ад гаджэтаў;

мерапрыемствы ў рамках міжнародных і рэспубліканскіх дзён здароўя (Сусветны дзень здароўя, Міжнародны дзень барацьбы з наркатыкамі, Міжнародны дзень прафілактыкі ВІЧ / СНІД і інш.).

Работу варта праводзіць ва ўзаемадзеянні з сацыяльнымі партнёрамі (установамі аховы здароўя) і законнымі прадстаўнікамі вучняў.

Пры арганізацыі работы ў гэтым напрамку варта выкарыстоўваць:

матэрыялы, размешчаныя на нацыянальным адукацыйным партале:

«Рэсурсныя цэнтры па здароўезберажэнні» (<https://adu.by/ru/component/content/article/zdorovesberezhenie-v-obrazovanii.html?catid=791&Itemid=101>);

«Актуальныя практыкі і тэхналогіі фарміравання здоровага ладу жыцця» (<https://vosпитanie.adu.by/component/content/article/zdorovyj-obraz-zhizni.html?catid=22&Itemid=101>);

інфармацыйныя рэсурсы:

ПОМОГУТ.BY: <https://pomogut.by>; <https://kidspomogut.by>;

Рэспубліканскі цэнтр псіхалагічнай дапамогі (<https://rcpp.by>);

Рэспубліканскі навукова-практычны цэнтр псіхічнага здароўя (<https://mentalhealth.by/pacientam/informacionno-obrazovatelnye-materialy-po-propagande-zozh>);

Рэспубліканскі цэнтр гігіены, эпідэміялогіі і грамадскага здароўя (<https://www.rcheph.by>);

Дзіцячы прававы сайт (<https://mir.pravo.by/edu/lichnaya-bezopasnost>).

Асабліваю ўвагу ва УАСА варта надаць удзелу ўсіх педагогічных работнікаў, законных прадстаўнікоў непаўналетніх у рабоце па прафілактыцы суіцыдальных паводзін вучняў.

Неабходна забяспечыць правядзенне заняткаў «Мой псіхалагічны дабрабыт і дапамога аднагодкам у крызіснай сітуацыі» са 100 % ахопам непаўналетніх вучняў IV–XI класаў УАСА на аснове прыкладных матрыц класных гадзін (<https://vosпитanie.adu.by/organizatsiya-vospitaniya/informacionnie-i-klassnie-chasi.html>), адзінай інфармацыйнай гадзіны па прафілактыцы суіцыдальных паводзін вучняў УАСА ў

адпаведнасці з прыкладнай матрыцай (<https://vosпитание.edu.by/organizatsiya-vospitaniya/informacionnie-i-klassnie-chasi.html>).

З мэтай прафілактыкі такой негатыўнай з’явы сярод вучняў, як цкаванне, варта ўзмацніць работу па стварэнні ва УАСА сяброўскага і падтрымліваючага асяроддзя, а менавіта:

актывізаваць дзейнасць ва ўзаемадзеянні з зацікаўленымі суб’ектамі прафілактыкі па інфармаванні бацькоў вучняў аб прычынах, прыкметах і наступствах цкавання дзяцей, у тым ліку ў інтэрнэце;

забяспечыць правядзенне класнымі кіраўнікамі мерапрыемстваў, накіраваных на згуртаванне калектыву і ўмацаванне сяброўскіх сувязей вучняў, фарміраванне ў іх паважлівага стаўлення да аднагодкаў, дарослых, умення канструктыўна вырашаць канфлікты, распазнаваць маніпуляцыі і супраціўляцца негатыўнаму ўплыву.

Пры арганізацыі работы ў гэтых напрамках могуць быць выкарыстаны матэрыялы, размешчаныя:

на нацыянальным адукацыйным партале ў раздзеле «Арганізацыя выхавання» (<https://vosпитание.edu.by/organizatsiya-vospitaniya/informacionnie-i-klassnie-chasi.html>);

на сайце Акадэміі адукацыі ў Рэспубліканскай сеткавай кансультацыйна-метадычнай лабараторыі «Кропка росту» (<https://do.academy.edu.by/course/view.php?id=149#section-12>);

на сайце Рэспубліканскага цэнтра псіхалагічнай дапамогі (<https://rcpp.by>);

на сайце Інстытута псіхалогіі БДПУ імя Максіма Танка (<https://ipsy.bspu.by/pedagogical-psychology>).

Неабходна актывізаваць работу па інфармаванні вучняў і іх бацькоў аб «Тэлефонах даверу»:

рэспубліканскай «Дзіцячай тэлефоннай лініі» (8 801 100 16 11);

Рэспубліканскага цэнтра псіхалагічнай дапамогі (+375 17 300 10 06);

Цэнтра экстранай псіхалагічнай дапамогі (133);

кабінетаў псіхалагічнага і (або) псіхатэрапеўтычнага кансультавання ўстаноў аховы здароўя (паліклінік).

4.5. Фарміраванне прававой і інфармацыйнай культуры

У 2025/2026 навучальным годзе варта працягнуць работу па фарміраванні прававой культуры вучняў і іх бацькоў у адпаведнасці з Планам мерапрыемстваў па прававым выхаванні і асвеце грамадзян у 2024–2029 гадах (пастанова Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 12.01.2024 № 24 «Аб прававым выхаванні і асвеце грамадзян у 2024–2029 гадах», сумесным Планам мерапрыемстваў Міністэрства адукацыі і Цэнтральнай выбарчай камісіі па павышэнні прававой культуры моладзі на 2024–2025 гады. З гэтай мэтай неабходна:

працягнуць правядзенне інфармацыйных гадзін з вучнямі IX–XI класаў па пытаннях выбарчага права (*адзін раз на чвэрць*). Для правядзення інфармацыйных гадзін неабходна выкарыстоўваць дапаможнік «Избирательное право» (Мінск: Адукацыя і выхаванне, 2024); матрыцы, размешчаныя на нацыянальным адукацыйным партале (<https://vosпитание.edu.by/images/2024/08/Matricy-izbiratelnoe-pravo-2024.pdf>); матэрыялы, размешчаныя на Дзіцячым прававым сайце (<https://mir.pravo.by/edu/detyam-o-vyborakh>);

прыцягнуць вучняў X–XI класаў да ўдзелу ў рэспубліканскай алімпіядзе па пытаннях тэорыі і практыкі выбарчага працэсу (<https://olimp.edu.by>);

запанаваць правядзенне ва УАСА тыдняў, месячнікаў (дэкад) прававых ведаў;

працягнуць рэалізацыю вучэбных праграм факультатывных заняткаў прававой накіраванасці: «Правілы ў маім жыцці» (II–IV класы), «Вучымся жыць у міры і згодзе» (V–VIII класы), «Будучыня пачынаецца сёння» (III (IV), V (VI), VII (VIII) класы), «Асновы права» (X–XI класы);

распрацаваць і ўкараніць праграмы аб'яднанняў па інтарэсах прававой накіраванасці;

забяспечыць своєчасовае абнаўленне на інфармацыйных стэндах, афіцыйных сайтах УАСА прававой інфармацыі для вучняў і іх законных прадстаўнікоў;

забяспечыць выкананне комплекснага плана мерапрыемстваў, накіраваных на прыняцце эфектыўных мер па супрацьдзеянні кіберзлачынствам, прафілактыцы іх здзяйснення, павышэнню лічбавай адукаванасці насельніцтва на 2024–2025 гады, ад 15.11.2023: размяшчаць інфармацыю па папярэджанні кіберзлачынстваў, пытаннях бяспечнага выкарыстання інтэрнэт-рэсурсаў; запанаваць мерапрыемствы, накіраваныя на фарміраванне навыкаў бяспечных паводзін у інтэрнэт-прасторы, уменняў дасканала працаваць з інфармацыяй, медыякампетэнцый, крытычнага мыслення пры выкарыстанні інфармацыйных рэсурсаў; выключыць выпадкі размяшчэння неактуальнай даведачнай інфармацыі, а таксама даведачнай інфармацыі, якая змяшчае адсылкі да няўрадавых арганізацый.

Пры арганізацыі работы ў гэтым напрамку можна выкарыстоўваць: інфармацыю, размешчаную на інтэрнэт-партале «Моладзь Беларусі» (<https://xn--d1acdremb9i.xn--90ais>);

інфармацыйныя матэрыялы сайта МУС (<https://mvd.gov.by/ru/news/7021>, <https://mvd.gov.by/ru/news/10738>);

матэрыялы інтэрнэт-партала РОМОГУТ.ВУ (раздзел «Бяспека дзяцей у Сетцы»);

інфармацыйна-даведачныя матэрыялы і рэкамендацыі па выкарыстанні на розных прыладах (камп'ютарах, мабільных тэлефонах, планшэтах, IPTV) спецыяльных праграм, якія забяспечваюць магчымасць бацькам кантраляваць інфармацыйныя рэсурсы, што наведваюць дзеці, час іх знаходжання ў сетцы Інтэрнэт (пісьмо Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 21.06.2024 № 06-01-14/7321/дс/);

метадычныя матэрыялы (<https://disk.yandex.by/d/F03-laudj7830g>).

4.6. Духоўна-маральнае выхаванне

Ва УАСА варта працягнуць рэалізацыю факультатыўных заняткаў «Асновы духоўна-маральнай культуры і патрыятызму» для вучняў V–IX класаў. Змест факультатыўных заняткаў можна выкарыстоўваць таксама пры правядзенні пазакласных мерапрыемстваў па духоўна-маральным і патрыятычным выхаванні.

Рэкамендуецца працягнуць практыку ўзаемадзеяння з Беларускай праваслаўнай царквой па выкарыстанні патэнцыялу традыцыйных ідэалаў і каштоўнасцей у духоўна-маральным выхаванні вучняў; праводзіць работу па рэалізацыі мерапрыемстваў Праграмы супрацоўніцтва Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь і Беларускай праваслаўнай царквы на 2020–2025 гады, грунтуючыся на заканадаўстве Рэспублікі Беларусь у гэтай сферы.

Работа рэсурсных цэнтраў па духоўна-маральным і патрыятычным выхаванні вучняў ва ўстановах адукацыі павінна весціся з улікам адзіных падыходаў і патрабаванняў, выпрацаваных Рэспубліканскім рэсурсным цэнтрам па духоўна-маральным і патрыятычным выхаванні.

Для педагагічных работнікаў, якія забяспечваюць дзейнасць рэсурсных цэнтраў па духоўна-маральным і патрыятычным выхаванні, ДУА «Акадэмія адукацыі» правядзе ў кастрычніку – снежні 2025 года павышэнне кваліфікацыі «Эфектыўныя формы і метады работы рэсурсных цэнтраў па духоўна-маральным і патрыятычным выхаванні вучняў».

4.7. Эканамічнае выхаванне

З мэтай фарміравання эканамічнай культуры вучняў рэкамендуецца выкарыстоўваць:

УМК факультатыўных заняткаў:

«Когда учиться легко. В мире финансов» для III–IV класаў (<https://www.adu.by/ru/component/content/article/fakultativnye-zanyatiya-kogda-uchitsya-legko-v-mire-finansov-dlya-iii-iv-klassov.html?catid=778&Itemid=101>);

«Предпринимательство в действии» для X класа (<https://www.adu.by/ru/component/content/article/fakultativnye-zanyatiya-predprinimatelstvo-v-dejstvii-dlya-x-klassa.html?catid=778&Itemid=101>);

Метадычныя рэкамендацыі, распрацаваныя Нацыянальным банкам Рэспублікі Беларусь
(<https://fingramota.by/ru/about/events/olympiadas?cookies=true>).

Варта працягнуць работу па павышэнні фінансавай адукаванасці вучняў, прыцягненні іх да ўдзелу ў рэспубліканскай алімпіядзе па фінансавай адукаванасці.

4.8. Фарміраванне ў вучняў беражлівых адносін да навакольнага асяроддзя і прыродакарыстання

З мэтай фарміравання экалагічнай культуры вучняў рэкамендуецца: уключаць вучняў у рэалізацыю адукацыйнага праекта «Зялёныя школы» (<https://drive.google.com/file/d/1oewYvCyUYRjfeYtMbJx54zuomi-fjnPw/view>);

прыняць удзел у рэспубліканскай дабрачыннай акцыі «Сад надзеі» (<https://rcek.by/respublikanskaya-blagotvoritelnaya-aktsiya-sad-nadezhdy>);

арганізаваць правядзенне факультатывных заняткаў:

«Аблічча Беларусі: экалогія і ўстойлівасць» для IX класа (<https://www.adu.by/ru/component/content/article/fakultativnye-zanyatiya-lik-belarusi-ekologiya-i-ustojchivost-dlya-ix-klasca.html?catid=778&Itemid=101>);

«Экалагічная бяспека і здароўе чалавека» для VIII–XI класаў (<https://www.adu.by/ru/component/content/article/fakultativnye-zanyatiya-ekologicheskaya-bezopasnost-i-zdorove-cheloveka-dlya-viii-xi-klascov.html?catid=778&Itemid=101>);

працягнуць работу па зборы вучнямі макулатуры і іншай другаснай сыравіны, элементаў сілкавання (батарэек).

4.9. Сацыяльна-педагагічная падтрымка навучэнцаў і аказанне ім псіхалагічнай дапамогі

Дзейнасць педагога-псіхолага і педагога сацыяльнага (далей – спецыялісты) ажыццяўляецца ва УАСА ў адпаведнасці з Інструкцыяй аб парадку сацыяльна-педагагічнай падтрымкі і аказання псіхалагічнай дапамогі, зацверджанай пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 25.06.2025 №113 (далей – Інструкцыя).

Важнай умовай забеспячэння вырашэння задач прафесійнай дзейнасці спецыялістаў з’яўляецца ўлік імі ўмоў функцыянавання ўстановы адукацыі, асаблівасцей кантынгенту ўдзельнікаў адукацыйнага працэсу.

Асаблівую ўвагу спецыялістам неабходна звярнуць на эфектыўнасць рэалізацыі прынцыпу інтэграцыі відаў дзейнасці, якая ажыццяўляецца імі.

Звяртаем увагу, дзейнасць па сацыяльна-педагагічнай падтрымцы вучняў і аказанні ім псіхалагічнай дапамогі ажыццяўляецца спецыялістамі ў асобна выдзеленых рабочых кабінетах, аснашчаных мэбляй, інвентаром, сродкамі навучання ў адпаведнасці з прынцыпамі, відамі і задачамі іх дзейнасці.

Інфармацыя аб арганізацыі дзейнасці спецыялістаў павінна быць размешчана на інфармацыйных стэндах і афіцыйным сайце ўстановы адукацыі; графік работы, зацверджаны кіраўніком установы адукацыі, – пры ўваходзе ў рабочы кабінет спецыяліста.

Рэжым працоўнага часу спецыялістаў павінен быць урэгуляваны Правіламі ўнутранага працоўнага распарадку ва ўстанове адукацыі (далей – Правілы) з улікам выканання індыўідуальнай і групавой работы па відах ажыццяўляемай дзейнасці ў межах не менш за палову тыднёвай працягласці іх працоўнага часу.

Пры планаванні дзейнасці спецыялістаў кіраўніцтву ўстановы адукацыі варта ўлічыць, што час на падрыхтоўку да выканання работы, наведванне заняткаў і іншых форм арганізацыі адукацыйнага працэсу, наведванне вучняў дома, апрацоўку, аналіз і абагульненне атрыманых вынікаў, запаўненне дакументаў, а таксама павышэнне свайго прафесійнага ўзроўню ў адпаведнасці з пунктам 11 Інструкцыі павінна быць ўрэгулявана Правіламі.

Абавязковымі да ўстанаўлення ў плане работы спецыялістаў з'яўляюцца мерапрыемствы, накіраваныя на садзейнічанне вучням у адаптацыі да новых умоў навучання і выхавання.

Накіраванасць мерапрыемстваў плана работы спецыялістаў падрабязна адлюстравана ў пункце 15 Інструкцыі.

Звяртаем увагу, у пунктах 12, 13 Інструкцыі замацаваны пералік дакументаў, абавязковых для выдання педагогам сацыяльным, педагогам-псіхолагам. На афіцыйным сайце Акадэміі адукацыі размешчаны формы плана работы на паўгоддзе і журнал уліку мерапрыемстваў (<https://www.akademy.by/index.php/ru/metodic/metodicheskoe-soprovozhdenie/32-metod-deyatelnost/metod-sopr-vosp-raboty/197-opp>).

Матэрыялы па суправаджэнні дзейнасці спецыялістаў размешчаны на афіцыйным сайце Акадэміі адукацыі (<https://www.akademy.by/index.php/ru/metodic/metodicheskoe-soprovozhdenie/32-metod-deyatelnost/metod-sopr-vosp-raboty/197-opp>).

4.10. Прафілактыка злачынстваў і правапарушэнняў

У 2025/2026 навучальным годзе неабходна працягнуць сістэмную работу па прафілактыцы супрацьпраўных паводзін вучняў ва ўзаемадзеянні з праваахоўнымі органамі, спецыялістамі аховы здароўя, святарамі Беларускай праваслаўнай царквы, грамадскімі аб'яднаннямі і іншымі зацікаўленымі.

У рабоце па прафілактыцы супрацьпраўных паводзін вучняў неабходна забяспечыць дысцыпліну і парадак ва ўстанове адукацыі, своєчасовае выяўленне і ліквідацыю прычын і ўмоў здзяйснення супрацьпраўных дзеянняў непаўналетнімі ў адпаведнасці з комплексам мер па падтрыманні дысцыпліны і правапарадку ва ўстановах адукацыі,

прафілактыцы супрацьпраўных паводзін непаўналетніх на 2024–2026 гады.

З мэтай прафілактыкі злачынстваў і правапарушэнняў непаўналетніх неабходна:

выкарыстоўваць патэнцыял сістэмы дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі (аб'яднанняў па інтарэсах) у адпаведнасці з устаноўленымі нарматывамі колькасці;

ажыццяўляць кансультаванне па прававых пытаннях: растлумачваць вучням, іх законным прадстаўнікам правы, абавязкі і адказнасць, якія яны маюць;

аказваць садзейнічанне ў вызначэнні форм працоўнага і жыццёвага ўладкавання, арганізацыі вольнага часу і занятасці непаўналетніх, якія маюць патрэбу ў дапамозе дзяржавы.

Пры арганізацыі прафілактычнай работы з вучнямі і законнымі прадстаўнікамі варта выкарыстоўваць афіцыйныя крыніцы прававой інфармацыі: эталонны банк даных прававой інфармацыі Рэспублікі Беларусь (www.etalonline.by); Дзіцячы прававы сайт (<http://www.mir.pravo.by>); сайт <http://pomogut.by>; сайт <http://kids.pomogut.by>, створаны для абароны дзяцей ад булінгу, грумінгу і распаўсюджвання наркотыкаў з дапамогай сеткі Інтэрнэт.

На асаблівым кантролі адміністрацыі УАСА павінны знаходзіцца пытанні прафілактыкі ўжывання вучнямі псіхаактыўных рэчываў, процідзеяння ўключэнню іх у здзяйсненне нарказлачынстваў (з улікам комплекснага плана мерапрыемстваў па прафілактыцы наркаманіі і супрацьдзеянні незаконнаму абароту наркотыкаў, сацыяльнай рэабілітацыі нарказалежных асоб на 2025–2026 гады, зацверджанага намеснікам Прэм'ер-міністра Рэспублікі Беларусь 27.02.2025 № 33/202-55).

Метадычныя рэкамендацыі па правядзенні тэматычных бацькоўскіх сходаў па інфармаванні аб прыметах ужывання альбо распаўсюджвання наркотыкаў, сучасных спосабах уключэння вучняў у наркаабарот, мерах крымінальнай адказнасці і інш. размешчаны на нацыянальным адукацыйным партале (<https://vosпитание.adu.by/profilaktika-prestuplenij-i-pravonarushenij-sredi-obuchauschihsya.html>).

У прафілактычнай рабоце варта арганізоўваць удзел вучняў у валанцёрскіх адукацыйных праграмах сумесна з ГА «БРСМ», ГА «БРПА», Беларускай праваслаўнай царквой і інш.

Работу савета прафілактыкі ва УАСА неабходна арганізоўваць у строгай адпаведнасці з Метадычнымі рэкамендацыямі па арганізацыі дзейнасці савета ўстановы адукацыі па прафілактыцы безнагляднасці і правапарушэнняў непаўналетніх (<https://vosпитание.adu.by/organizatsiya-vospitaniya/metodicheskie-rekomendatsii.html>).

Звяртаем увагу, што ў Палажэнне аб савеце ўстановы адукацыі па прафілактыцы безнагляднасці і правапарушэнняў непаўналетніх (зацверджана пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 27.11.2017 № 146) унесена змяненне пастановай Міністэрства адукацыі ад 28.01.2025 № 24, якое прадугледжвае разгляд на саветах прафілактыкі пытанняў па стварэнні выхоўваючага асяроддзя, якое спрыяе зніжэнню колькасці правапарушэнняў, а таксама пераадоўжвае распаўсюджванню ў маладзёжным асяроддзі негатыўных сацыяльных з'яў.

Пры арганізацыі індывідуальнай прафілактычнай работы з вучнямі неабходна кіравацца Метадычнымі рэкамендацыямі па арганізацыі ва ўстановах адукацыі індывідуальнай прафілактычнай работы з вучнямі (<https://www.adu.by/images/2024/05/23/Metod-rekomend-profilakt-rabota-2024.pdf>). Праграма індывідуальнай прафілактычнай работы, якая распрацоўваецца ва УАСА, павінна прадугледжваць ўцягванне непаўналетняга і яго атачэння ў працэс пераадолення праблемнай сітуацыі, стварэнне ўмоў для асваення вучнем пазітыўнага вопыту вырашэння праблем. Мерапрыемствы праграмы, праведзеныя класнымі кіраўнікамі, рэгіструюцца ў класным журнале. Асабліваю ўвагу трэба надаць часовай працоўнай занятасці вучняў, з якімі праводзіцца індывідуальная прафілактычная работа, у вольны ад вучобы час.

На афіцыйных сайтах устаноў адукацыі варта размясціць спасылку на раздзел «Моладзь супраць наркотыкаў» дзяржаўнага інфармацыйнага рэсурсу «Моладзь Беларусі», дзе публікуюцца інфармацыйныя матэрыялы, відэаролікі, накіраваныя на прафілактыку незаконнага абароту наркотыкаў і арыентаваныя на маладзёжную аўдыторыю (<https://xn--d1acdremb9i.xn--90ais/informatsiya-po-vazhnyim-voprosam/uchashcheysya-i-studencheskoy-molodyezhi/molodyezh-protiv-narkotikov/?ysclid=lwelq97u5e288187294>).

З мэтай прафілактыкі злачынстваў у сферы незаконнага абароту наркотыкаў педагагічным работнікам устаноў адукацыі варта падпісацца на канал «STOP наркотик! (Республика Беларусь)» для своєчасовага інфармавання вучняў, іх законных прадстаўнікоў (https://t.me/s/stop_drug_by).

Варта актывізаваць прафілактычную работу з навучэнцамі ў канікулярны перыяд, у тым ліку праз акцыі «Інфабус – жыццё без наркотыкаў», «Правільнае лета», «ПраЗдароўе», якія праводзяцца сумесна са спецыялістамі МУС, аховы здароўя, МНС, пракуратуры.

Для павышэння эфектыўнасці прафілактычнай работы ў сферы незаконнага абароту наркотыкаў ва УАСА неабходна:

рэалізоўваць актыўную антынаркатычную прафілактыку, выкарыстоўваючы папулярныя ў падлеткаў і моладзі сацыяльныя сеткі і месенджары;

сістэмна праводзіць мерапрыемствы, накіраваныя на інфармаванне вучняў аб адміністрацыйнай і крымінальнай адказнасці і наступствах іх уцягвання ў незаконны абарот наркатыкаў;

арганізаваць наведванне вучнямі рэгіянальных антынаркатычных пляцовак (цэнтраў прафілактыкі), прысвечаных негатыўным сацыяльным і медыцынскім наступствам наркаманіі і барацьбе з распаўсюджваннем наркатыкаў.

У рамках правядзення прафілактычнай работы неабходна даводзіць да ведама вучняў інфармацыю аб адказнасці за курэнне (спажыванне) тытунёвых вырабаў, выкарыстанне электронных сістэм курэння, сістэм для спажывання тытуню ў адпаведнасці з артыкулам 118 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адукацыі, артыкулам 19.9 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях.

Асаблівую ўвагу ва УАСА неабходна надаць рабоце, накіраванай на прафілактыку экстрэмізму ў маладзёжным асяроддзі, якая арганізуецца ва ўзаемадзеянні з праваахоўнымі органамі. У рамках дадзенай работы варта інфармаваць вучняў аб адміністрацыйнай адказнасці за ўдзел у несанкцыянаваных публічных мерапрыемствах, парушэнне грамадскага парадку; аб крымінальнай адказнасці за ўчыненне злачынстваў і правапарушэнняў экстрэмісцкай накіраванасці. Неабходна вучыць непаўналетніх процідзейнічаць распаўсюджванню матэрыялаў, у якіх утрымліваецца пагроза і падбукторванне да гвалтоўных дзеянняў у дачыненні да асоб іншай нацыянальнасці, расы, рэлігійнай прыналежнасці, а таксама заахвочванне, апраўданне генацыду, рэпрэсій у дачыненні да прадстаўнікоў якой-небудзь нацыі. Рэкамендуецца арганізаваць прагляд і абмеркаванне з вучнямі X–XI класаў фільма-расследавання АНТ «Убойная посылка», у якім асвятляюцца падрабязнасці спецаперацыі Камітэта дзяржаўнай бяспекі па прадухіленні тэрактаў у Беларусі напярэдадні святкавання Дня Перамогі: (<https://ont.by/news/film-ubojnaya-posylka-ont-gotovit-specrassledovanie-o-popytkah-teraktov-v-belarusi-v-preddverii-9-maya>).

Пытанні якасці арганізацыі прафілактычнай работы з вучнямі павінны штогод разглядацца на педагагічных саветах, нарадах пры дырэктару, намесніку дырэктара па выхаваўчай рабоце.